

ГІГІЄНА УТРИМАННЯ СЛУЖБОВИХ СОБАК

А.Г. Корчагова, студент (korchagova.nastya@gmail.com)

Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент Бондар А.О.

Миколаївський національний аграрний університет

У статті наведена загальна характеристика приміщень для утримання службових собак, мікроклімату, вимоги до їх будівництва та дотримання правил санітарного порядку; розглянуті фактори, що негативно впливають на біологічні та фізіологічні процеси в організмі собак, їх працездатність.

Ключові слова: утримання, службові собаки, приміщення, мікроклімат, профілактика, територія розплідника.

Постановка проблеми. Питання утримання, годівлі, виховання, дресури, профілактики інфекційних хвороб були й залишаються актуальними в собаківництві. Доказом може служити велика кількість вітчизняних і зарубіжних учених, які займаються дослідженнями в даній галузі науки. На жаль, в Україні вчені приділяють недостатню увагу вивченню та покращенню технології утримання собак у розплідниках відомчих установ, де використовуються службові собаки.

Собака, як і будь-яка інша тварина, потребує певних умов навколишнього середовища. Умови зовнішнього середовища впливають на собаку, викликаючи з її боку ті чи інші відповідні реакції. Біологічний сенс цих реакцій полягає в тому, щоб пристосувати організм тварини до даних умов існування. Але пристосовність організму до умов зовнішнього середовища не безмежна, а обмежена. Зміни середовища, що виходять за межі пристосовності, особливо якщо вони настали раптово, порушують фізіологічні процеси у собаки і можуть викликати у неї захворювання. На організм собаки, її здоров'я і працездатність впливають фізичні, хімічні, біологічні фактори навколишнього середовища.

Аналіз публікацій та останніх досліджень. У роботах таких авторів як: М. В. Демчук [1], О. В. Стаєнний [3] було започатковано вирішення багатьох проблем, пов'язаних з утриманням, годівлею, розведенням та профілактики хвороб службових собак. О. В. Стаєнний [4] розглянув розвиток поведінки собак та вплив на них умов навколишнього середовища в умовах племінного розплідника службових собак, а також вплив вологості та температури повітря в приміщеннях при розведенні службових собак породи німецька вівчарка в умовах племінного розплідника. На прикладі робіт М. В. Демчука

[2] були розглянуті проблеми захворюваність собак в умовах племінних розплідників та способи утримання і профілактики захворювань у службових собак, а також причини їх виникнення.

Постановка завдання. Основним завданням роботи стало вивчення сучасного стану утримання та підготовки службових собак. Потреба в опрацюванні даного напрямку не випадкова, а викликана виробничими й господарськими запитами сучасних племінних розплідників службових собак, у тому числі прикордонної служби України, де до вирощування здорового стройового поголів'я молодняку, що підлягає спеціальному тренінгу та навчанню, а потім використанню, слід висувати особливі вимоги [5].

Теоретичне обґрунтування проведених досліджень. На організм собаки, її здоров'я і працездатність впливають фізичні, хімічні, біологічні властивості повітря, а саме: температура, вологість, рухливість повітря, запиленість, мікробна забрудненість, концентрація шкідливих газів, що скупчуються в повітрі закритого приміщення, таких як аміак, а іноді і сірководень. Тому важливо підтримувати в приміщенні оптимальний мікроклімат [2].

У приміщеннях, де утримують собак в холодний період року, бажана температура повітря в межах 15-16 °С. Нормальний фізіологічний стан собаки вимагає постійної температури її тіла, яка коливається від 37,5 °С до 39 °С. Перегрів організму тварини (тепловий удар) виникає при недостатній тепловіддачі в жаркий період року в приміщенні без достатнього повітрообміну, особливо при утриманні собак у намордниках [3].

На противагу перегріву різке охолодження організму в холодний період, особливо на протязі, може викликати простудні хвороби, такі як ларингіт, плеврит, бронхіт, бронхопневмонія, а іноді і обмороження. На собаку негативно впливає підвищена вологість повітря, тому відносна вологість його в закритих приміщеннях повинна знаходитися в межах 40-70% при зазначеній вище температурі повітря [5].

Рухливість повітря має значення для організму собаки не менше, ніж температура і вологість повітря. Оптимальна рухливість повітря в приміщеннях в холодний період року може коливатися від 0,2 до 0,3 м/с.

У повітрі завжди міститься та чи інша кількість зважених часток органічного та мінерального походження. Пил, потрапляючи на шкіру, органи зору, дихання викликає подразнення, свербіж, запалення. У повітрі приміщень, де утримуються собаки, завжди присутні мікроорганізми і цвілеві гриби. Допустиме їх кількість коливається від 10 до 15 тис. в 1 м³ повітря. Допустимі концентрації газів в повітрі приміщення складають: аміаку до 10 мг/м³,

сірководню до 2 мг/м³, вуглекислого газу до 0,15%. При неретельному прибирання приміщення вміст цих газів збільшується, що може негативно вплинути на організм собак [1].

Приміщення бажано будувати на кілька піднесеному, сухому і рівному місці, віддаленому від житлових, тваринницьких і господарських будівель, а фасадом їх краще розташовувати в північних районах на південь, в південних – на південний схід або південний захід. Грунт території розплідника повинен бути твердим, з низьким стоянням підземних вод. Близькість річки бажана, але не слід розташовувати приміщення безпосередньо на березі, щоб уникнути вогкості [4].

Приміщення для собак поділяють на kabіни, до яких примикають невеликі, відкриті зверху вигули (вольєри). В одному приміщенні (павільйоні) при груповому утриманні тварин розміщують не більше 14-20 kabін з вольєрами. Для кожної дорослої собаки виділяють окрему kabіну. Вона має глибину 2 м, ширину 1,5 м. Дах похилий назад: висота передньої стінки 2-2,5 м, задньої – 1,5-2 м. Висота дверей kabіни 1,7 м, ширина – 0,7 м. Перегородки між вольєрами повинні бути глухими з дошок висотою 2,2 м, щоб собака не могла перестрибнути. Передня стінка вольєра сітчаста (вічко розміром 3 x 3 см); двері розміром 1,8 x 0,7 м з надійним замком повинна відкриватися всередину [2].

При утриманні великої кількості собак крім основного приміщення необхідно передбачити кухню, ізолятор. Кухні будують в розплідниках, школах службового собаківництва і на різних об'єктах, де передбачено утримання службових собак. Якщо собак не багато, то для приготування корму досить мати одне приміщення площею 10-12 м², де обладнають два чавунних котла: для варіння корму і підігріву води [1].

Для утримання хворих і підозрюваних в захворюванні заразними хворобами собак призначений ізолятор, який розміщується не ближче 250-500 м від основної будівлі – розплідника. Ізолятор будують так само, як і основне приміщення для дорослих собак, і огорожують глухим парканом заввишки не менше 2 м. Біля входу в ізолятор влаштовують дезомат. У невеликих розплідниках замість ізолятора будують павільйон з вигулами, приблизно на 3% штатної кількості собак [4].

У розплідниках, призначених для розведення собак і вирощування цуценят, крім ізолятора і карантину будують приміщення: пологові, для цуценят, а в великих розплідниках – ветеринарну амбулаторію зі стаціонаром для собак з хворобами незаразної етіології. Пологове приміщення призначається для утримання сук за 7-10 днів до пологів і годуючих сук з цуценятами. Kabіни для сук слід робити трохи більше, ніж звичайні (2,5 x 2 м). У kabінах потрібні будки або щити з сухою підстилкою. Вентиляція

повинна забезпечувати постійний повітрообмін, протяги неприпустимі. Влітку будки можна ставити в вольєри розміром 4 x 3 м, щоб щенята з суками більше перебували на свіжому повітрі. Взимку в гарну погоду цуценят з 2-тижневого віку виносять в вольєри.

Після відлучення від сук і до 6-місячного віку цуценят містять групами по пометам. Для них будують великі вольєри розміром 6 x 6 м, обгороджені з усіх боків дротяною сіткою. Усередині вольєрів ставлять дерев'яні будки, а також пристосування для гри – паркани, вертушки і ін. Цуценят, що досягли 6-місячного віку, містять як дорослих тварин.

Для мийки собак доцільно обладнати приміщення при ветеринарної амбулаторії, якщо така є. Приміщення прибирають щодня вранці. Перед прибиранням собак вигулюють і оглядають [3].

У теплу пору року в приміщеннях для собак нерідко з'являються членистоногі комахи, які турбують тварин і завдають шкоди їх здоров'ю. Деякі з них є переносниками інфекційних захворювань. Великої шкоди завдають мишоподібні гризуни – щури і миші. Для боротьби з членистоногими стелі і стіни павільйонів і кухонь обприскують інсектицидами. Найбільш ефективні для цієї мети 1,5%-ний розчин хлорофосу, 0,2%-ві розчини діброма, неоцідола, ціодріна, трол і ін. Для захисту собак від комарів і інших жалких комах досить ефективна масляниста рідина диметилфталат (дибутилфталат), яку за допомогою ганчірки наносять тонким шаром на шерсть. Проти гризунів найбільш ефективні приманки з зоокумарином, поїдання яких викликає отруєння. Чистять собак з метою видалення з поверхні вовняного покриву лупи, пилу і бруду, що потрапляють на шкіру і шерсть. Для чищення застосовують щітку, скребло, металеву гребінку, чисті ганчірки до суконку [5].

Висновки і перспективи подальших досліджень. На сьогоднішній день технології утримання службових собак потребує певної корекції. Позначається нервова напруга, в якій знаходяться собаки, особливо використовувані в прикордонних військах, правоохоронних органах. Тому створення належних умов утримання в приміщеннях і догляд за собаками, поряд з повнорационним годуванням, є запорукою їхнього здоров'я, тривалості життя і працездатності. Важливо пам'ятати, що умови навколишнього середовища суттєво впливають на здоров'я і працездатність собаки. При зміні того чи іншого фактора зовнішнього середовища організм собаки змушений пристосовуватися до нових для нього умов, тобто відповідати виборчим і специфічним чином на життєво значущі впливи середовища відповідно до потреб обміну речовин. При складанні кормових раціонів для собаки необхідно підібрати такі корми, які

добре поїдаються і володіють необхідною для її робочого навантаження калорійністю [3].

Список використаних джерел

1. Демчук М. В. Захворюваність собак в умовах племінних розплідників / М. В. Демчук, В. П. Руденко, О. В. Стаєнний // Науковий вісник Львівської національної академії ветеринарної медицини імені С. З. Гжицького. – Львів, 2005. – Т. 7. – № 3 (26), Ч. 1. – С. 28-32.
2. Демчук М. В. Способи утримання та профілактика неврозів у службових собак / М. В. Демчук, О. В. Стаєнний // Науковий вісник Львівської національної академії ветеринарної медицини імені С. З. Гжицького. – Львів, 2006. – Т. 8. – № 2 (29). – Ч. 4. – С. 56-59.
3. Стаєнний О. В. Вологість та температура повітря в приміщеннях при розведенні службових собак породи німецька вівчарка в умовах племінного розплідника / О. В. Стаєнний // Науково-технічний бюлетень Інституту біології тварин і Державного науково-дослідного контрольного інституту ветпрепаратів та кормових добавок. – Львів, 2006. – В. 7. – № 3, 4. – С. 271-273.
4. Стаєнний О. В. Порівняльна оцінка дезінфікуючих властивостей «Virkon S» і «Кристал-900» в умовах племінного розплідника службових собак / О. В. Стаєнний // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. – Львів, 2007. – Т. 9. – №4 (35) . – Ч. 1. – С. 125-128.
5. Стаєнний О. В. Розвиток поведінки собак та періоди чутливості / О. В. Стаєнний // Науковий вісник Львівської національної академії ветеринарної медицини імені С. З. Гжицького. – Львів, 2007. – Т. 9. – № 1 (32). – С. 384-388.